

زهرآ سبید نامه وکیل پایه یک دادگستری

بچه‌ها اهمیت دارند. هرچقدر هم که خودمان را بی تفاوت نشان بدهیم. هرچقدر هم که بگوییم به آنها نیاز نداریم باز هم زمانی که می‌فهمیم ممکن است هیچ وقت در زندگیمان فرزندی نداشته باشیم دلمان ناگهان می‌ریزد. فرزند خواندگی یکی از مواردی است که در جامعه بشری همیشه مطرح بوده. پیرمرد و پیرزن‌های تنهای قصه همیشه دنبال پندنگشتی بوده‌اند که از آسمان برسد و آنها را از تنهایی در بیاورد. وقتی حرف فرزندخواندگی می‌شود روی لب پدرها و مادرها لبخند می‌نشیند اما برای ما حقوقی‌ها همیشه نیمه دشوار قضیه مطرح است. نکته مهم خلأهای قانونیست و اینکه بالاخره پدر و مادر خوانده چه تعهدی راجع به فرزند خوانده خود دارند.

«ده سال است ازدواج کردیم. از سال دوم ازدواج دلمان بچه خواست که نشد. قسمت نبود مشکل از همسر بود. همسر را بشدت دوست دارم. برای شادی او هرکاری می‌کنم. مدتی کلا قضیه بچه را کنار گذاشتم و گفتم بچه نمی‌خواهم. بعد دیدم گویا همسر احساس خوبی از این ماجرا ندارد. مرتب می‌گفت تو داری فدای من می‌شوی و حس مادریت فوق‌العاده است که تجربه نمی‌کنی و... به این نتیجه رسیدم که برای این کار باید فکری کرد. وقتی دوا درمان‌ها بی‌نتیجه ماند و دکترها قطع امید کردند دست به دامن بهزیستی شدیم. گفتیم این همه بچه بدون خانواده، می‌رویم یکی برای خودمان می‌آوریم. اما همسر برای هرکاری اول خوب کسب اطلاع می‌کند برای همین هم پیش شما آمدیم. می‌خواهیم هم راه و چاه را نشانمان دهید و هم از وظایف و مسئولیت‌ها آگاهان کنید.»

برایم جالب بود که کسی آن قدر دقیق جوانب کار را بسنجد و برای گرفتن چنین تصمیمی با وکیل و مشورت کند. برایشان در مورد فرزندخواندگی توضیح دادم و اینکه اصولاً در قانون ما فرزند خواندگی به چه معنی است:

■ حمایت از بچه‌ها

فرزندخواندگی در قانون ما: عبارت است از اعطای سرپرستی کودکان بدون سرپرست شناخته شده تحت سرپرستی سازمان بهزیستی به خانواده‌های متقاضی که واجدالشرایط قانون جاری حمایت از کودکان بی‌سرپرست باشند. فرزندخواندگی در کشورهای مختلف قوانین مختلفی دارد. مثلاً در قانون فرانسه دو نوع فرزند خواندگی وجود دارد حقوقدانان فرانسوی فرزندخواندگی کامل را به عنوان فرزند قانونی چنین توصیف می‌کنند: فرزندخواندگی کامل جدایی کامل کودک از خانواده اصلی‌اش (غیر از نسب و همسر) و پیوستن به خانواده دیگری است. به علاوه فرزند خواندگی کامل تمام روابط فرزندخوانده را از اولیای اصلی‌اش به اولیای فرزندخواندگی منتقل می‌کند (غیر از رابطه بیولوژیکی و نسب).

فرزندخواندگی ساده چنین تعریف شده است: رابطه‌ای که به توافق و اراده فرزندخوانده و اولیای فرزندخواندگی و در صورت صغیر بودن فرزندخوانده به توافق امین یا قیم وی با اولیای فرزندخواندگی رسیده باشد.

اما فرزند خواندگی در قانون ما نیز ماجرای جالبی دارد: در سال ۱۳۵۳، با اقتباس از حقوق کشورهای اروپایی بخصوص کشور فرانسه، قانون فرزندخواندگی در ایران به تصویب رسید؛ اما چون

فرزند خواندگی از نگاه قانون

می‌خواهیم مادر شوم

بعد از احراز همه شرایط تازه باید پرونده تشکیل بدهید:

نکته خیلی مهم اینکه: امور مربوط به فرزند خواندگی در هر استان فقط از طریق کمیته ستادی استان و توسط کمیته شبه خانواده استان انجام خواهد گرفت. اعضای این کمیته شامل مدیرکل بهزیستی استان، معاون امور اجتماعی، کارشناس شبه خانواده استان، کارشناس فرزند خواندگی، مددکار و کارشناس حقوقی استان است. پس مهم است که برای اینکه صرف وقت و هزینه بیش از حد نداشته باشید به جای مناسب مراجعه کنید. بعد از اینکه مدارک خود را تحویل دادید و تصمیم کمیته در مورد شما مثبت باشد، شما در فهرست نوبت قرار می‌گیرید و در صورت فرارسیدن نوبت جهت انتخاب فرزند شیرخوارگاه معرفی می‌شوید.

بعد از انتخاب فرزند والدین متقاضی توسط بهزیستی استان به دادگاه صالحه جهت صدور قرار دوره آزمایشی (حکم سرپرستی موقت) معرفی خواهند شد.

پس از صدور حکم سرپرستی، کودک انتخابی طی صورتجلسه‌ای به والدین تحویل خواهد شد و مراتب به دادگاه مربوطه اعلام می‌شود.

در طی دوره آزمایشی ۶ ماهه، باید حداقل سه بازدید از طرف مددکاران اجتماعی از خانواده

باید از طریق مراجع قضایی در اختیار سازمان بهزیستی قرار گیرند و مهم‌تر اینکه این کودکان باید به خانواده‌هایی سپرده شوند که قانون تعیین کرده است.

کودک‌انی را می‌توان به عنوان فرزند خوانده انتخاب کرد که تمامی تلاش‌ها و کوشش‌های حرفه‌ای جهت شناسایی والدین و بازگشت کودک به خانواده مؤثر واقع نگردیده باشد.

زن و شوهر دواطلب سرپرستی، ایرانی و مقیم ایران باشند.

پنج سال تمام از تاریخ ازدواج آنها گذشته و از این ازدواج صاحب فرزند نشده باشند.

سن یکی از زوجین حداقل سی سال باشد.

زوجین دارای محکومیت جزائی مؤثر به علت ارتکاب جرائم عمدی و مهجور نباشند.

زوجین دارای صلاحیت اخلاقی باشند.

زوجین یا یکی از آنها دارای تمکن مالی باشند.

زوجین مبتلا به بیماری صعب العلاج نباشند.

زوجین معتاد به مواد الکلی یا مواد مخدر و سایر اعتیادات مضر نباشند.

هرگاه زوجین پزشکی نتوانند صاحب فرزند شوند معافیت از شرایط ۲ و ۳ به عهده دادگاه است.

■ هفت خان رستم